

Jurysdykcja krajowa przemienna a ważność pod względem formy oświadczenia o odrzuceniu albo przyjęciu spadku na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2022 r., w sprawie C-617/20 T.N. i N.N.¹

Oświadczenie o odrzuceniu spadku złożone przez spadkobiercę przed sądem państwa członkowskiego miejsca jego zwykłego pobytu, z poszanowaniem wymogów co do formy mających zastosowanie przed tym sądem, powinno wywoływać skutki prawne przed sądem mającym jurysdykcję do orzekania w danej sprawie spadkowej, jeśli sąd ten powziął wiedzę o istnieniu tego oświadczenia, przy czym takie oświadczenie nie podlega dodatkowym wymogom co do formy ustanowionym przez prawo właściwe dla dziedziczenia.

Piotr Machnij

Sąd Rejonowy w Elblągu

piotr.machnij@elblag.sr.gov.pl

ORCID 0000-0002-9937-8016

<https://doi.org/10.26881/gsp.2023.1.13>

Glosa

Glosowane orzeczenie jest kolejnym judykatem wydanym w trybie procedury pytań prejudycjalnych dotyczących rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE C 426 z 25.07.2012 r.; dalej: rozporządzenie 650/2012),

¹ Wyrok TS z 2.06.2022 r., C-617/20 w sprawie T.N., N.N. przy udziale E.G., EU:C:2022:426 (dalej: wyrok TS w sprawie T.N. i N.N.).

kierowanych przez sądy państw członkowskich do Trybunału Sprawiedliwości (TS)². Przytoczona teza w zasadzie nie budzi wątpliwości. W pełni należy zgodzić się ze stanowiskiem TS, że oświadczenie spadkowe złożone we właściwej formie³ przed sądem miejsca zwykłego pobytu spadkobiercy wywołuje skutki przed sądem spadku. Zastrzeżenia można mieć jednak do poglądu, na podstawie którego skutki prawne przed sądem mającym jurysdykcję do orzekania w danej sprawie spadkowej powstaną, jeśli sąd ten poweźmie wiedzę o istnieniu tego oświadczenia.

Pytanie prejudycjalne, które zainicjowało postępowanie zakończone wydaniem glosowanego orzeczenia, zostało skierowane do TS przez wyższy sąd krajowy w Bremie (Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen) postanowieniem z dnia 11 listopada 2020 r.⁴

W Bremie 21 maja 2018 r. zmarł spadkodawca W.N., będący obywatelem niderlandzkim, którego ostatnim miejscem zwykłego pobytu były Niemcy. Wdowa po nim wystąpiła do sądu rejonowego w Bremie (Amtsgericht Bremen), jako właściwego do orzekania w sprawie spadkowej, o wydanie poświadczenia spadkowego (Erbschein). Wniosła o stwierdzenie nabycia spadku w drodze dziedziczenia ustawowego przez nią samą w 3/4 części spadku oraz przez dwóch bratanków spadkodawcy, zamieszkujących w Niderlandach, po 1/8 części spadku.

Po wszczęciu postępowania bratankowie spadkodawcy złożyli przed sądem rejonowym w Hadze (rechtbank Den Haag) oświadczenia spadkowe o odrzuceniu spadku, które następnie zostały wpisane do rejestru spadkowego. Pismem sporządzonym w języku niderlandzkim bratankowie zmarłego przedłożyli sądowi rejonowemu w Bremie kopie dokumentów sporządzonych przez sąd rejonowy w Hadze, dotyczące złożonych przez nich oświadczeń spadkowych. W odpowiedzi na to pismo sąd spadku poinformował ich, że złożone dokumenty nie mogą zostać uwzględnione, ponieważ nie zostały przetłumaczone na język niemiecki. Wobec tego kolejnym pismem, sporządzonym już w języku niemieckim, bratanek spadkodawcy N.N. poinformował sąd rejonowy w Bremie, że wraz z bratem odrzucił spadek, a ich oświadczenia zostały zarejestrowane zgodnie z prawem niderlandzkim, w związku z czym nie jest konieczne tłumaczenie jakichkolwiek dokumentów na język niemiecki.

Sąd rejonowy w Bremie wydał poświadczenie spadkowe, w którym orzekł, że bratankowie spadkodawcy odziedziczyli po nim spadek. Orzeczenie to zostało przez nich zaskarżone zażaleniem. W postępowaniu odwoławczym uzupełnili oni materiał dowodowy przez złożenie kolorowych kopii dokumentów sporządzonych przez sąd rejonowy w Hadze wraz z ich tłumaczeniem na język niemiecki, a także przedłożyli

² Do tej pory TS wypowiedział się w przedmiocie wykładni tego rozporządzenia 14 razy.

³ Przez formę oświadczenia należy rozumieć „wymagany przez prawo sposób uzewnętrznienia przez daną osobę jej woli wywołania skutków prawnych, którego niedochowanie oznacza, że skutki te nie zostaną wywołane”. Zob. pkt 57 opinii rzecznika generalnego TSUE M. Szpunara przedstawionej 20 stycznia 2022 r. w sprawie C-617/20 T.N. i N.N., EU:C:2022:49 (dalej: opinia w sprawie T.N. i N.N.).

⁴ Postanowienie to jest dostępne na stronie <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=236442&pageIndex=0&doclang=DE&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=83084> [dostęp: 23.09.2022].

ich oryginały. Sąd rejonowy w Bremie oddalił zażalenie i przekazał sprawę do rozstrzygnięcia sądowi okręgowemu w Bremie. Swoją decyzję uzasadnił tym, że nie było wystarczające ani poinformowanie sądu spadku o odrzuceniu spadku, ani też przesłanie kopii dokumentów. Nie został zachowany termin na odrzucenie spadku, gdyż oryginały relewantnych dokumentów złożono już po upływie terminu na odrzucenie spadku przewidzianego w niemieckim prawie krajowym.

Pytanie prejudycjalne złożone przez sąd okręgowy w Bremie wiązało się z istniejącym w niemieckiej doktrynie i orzecznictwie sporem odnośnie do ważności oświadczenia o odrzuceniu spadku złożonego przed sądem państwa członkowskiego innego niż państwo członkowskie, mającym jurysdykcję do rozpoznania danej sprawy spadkowej⁵. Zwolennicy pierwszego stanowiska twierdzą, że już samo złożenie oświadczenia spadkowego przed sądem miejsca zwykłego pobytu spadkobiercy skutkuje ważnością tego świadczenia wobec sądu spadku – następuje wtedy tzw. substytucja. Zwolennicy drugiego stanowiska twierdzą natomiast, że oświadczenie takie będzie ważne jedynie wówczas, gdy zostanie przekazane we właściwej formie do sądu spadku albo gdy sąd ten zostanie zawiadomiony o jego złożeniu⁶.

Mając na uwadze odmienne skutki wynikające ze wskazanych poglądów, sąd okręgowy w Bremie wystąpił z trzema pytaniami prejudycjalnymi do TS, który je przeformułował, wskazując, że dla rozstrzygnięcia zawisłego przed nim sporu, konieczne jest ustalenie, nie to, czy statut formy w rozumieniu przepisów rozporządzenia 650/2012 obejmuje również adresata oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku, tylko to, czy art. 13 i 28 rozporządzenia 650/2012 należy interpretować w ten sposób, że

⁵ Jak wskazuje M. Margoński, w doktrynie niemieckiej powszechne jest stanowisko, że w zakresie statutu formy nie wchodzi kwestia adresata oświadczenia. Może to prowadzić do niekorzystnej, z punktu widzenia składającego oświadczenie spadkowe, sytuacji, w której, jeśli „zgodnie ze statutem spadkowym oświadczenie wymaga złożenia sądowi spadku, (...) może [to] prowadzić do bezskuteczności składanych za granicą oświadczeń, jako wprawdzie ważnych formalnie, ale niezłożonych w terminie przewidzianym przez statut spadkowy. Wedle tej koncepcji z art. 13 rozporządzenia Nr 650/2012 wynika obowiązek przyjęcia substytucji w razie złożenia oświadczenia przed uprawnionym zagranicznym organem jedynie w wypadku oświadczeń składanych w innych państwach członkowskich”. Zob. *idem*, art. 28 rozporządzenia nr 650/2012 [w:] *Komentarze Prawa Prywatnego*, t. 4B, *Prawo i postępowanie spadkowe. Komentarz*, red. K. Osajda, Warszawa 2018, Nb 16 wraz z przytoczoną tam literaturą, a także pkt 31 i 41–42 opinii w sprawie T.N. i N.N. Na tle polskiego prawa krajowego wskazuje się, że statut formy obejmuje adresata oświadczenia. Tak m.in.: J. Pazdan, *Forma oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku według rozporządzenia spadkowego UE z 2012 r.* [w:] *Między Klio a Themis. Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Sobczakowi*, red. J.W. Adamowski, T. Wallas, K. Kakareko, Warszawa–Poznań 2016, s. 769; *idem*, *Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w prawie prywatnym międzynarodowym. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2005 r. (IV CK 20/05)*, PPPM 2008, t. 3, s. 159–163; *idem*, art. 28 rozporządzenia nr 650/2012 [w:] *idem*, *Prawo prywatne międzynarodowe. Komentarz*, Warszawa 2018, Nb 7. Zob. również M. Margoński, art. 28..., Nb 16. Odnośnie do stanowiska doktryny europejskiej zob. P. Wautelet [w:] *Le droit européen des successions*, eds. A. Bonomi, P. Wautelet, Bruksela 2016, s. 481, Nb 13. Por. także postanowienie SN z 15.07.2005 r., IV CK 20/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 106.

⁶ Pogląd ten znalazł uzasadnienie w treści motywu 32 preambuły rozporządzenia 650/2012, w którym nałożono na osoby składające oświadczenie o odrzuceniu lub przyjęciu spadku obowiązek poinformowania o tym fakcie sądu spadku.

oświadczenie o odrzuceniu spadku złożone przez spadkobiercę przed sądem państwa członkowskiego jego miejsca zwykłego pobytu uważa się za ważne pod względem formy, jeżeli zostały spełnione wymogi co do formy mające zastosowanie przed tym sądem, bez konieczności spełniania przez owo oświadczenie – dla celów jego ważności – wymogów co do formy ustanowionych w prawie właściwym dla dziedziczenia⁷.

Rozpoznawana sprawa dotyczyła wykładni dwóch ściśle powiązanych ze sobą przepisów – art. 13 rozporządzenia 650/2012⁸, normującego jurysdykcję przemienną (alternatywną⁹), uzupełnianego przez normę kolizyjną wynikającą z treści art. 28 rozporządzenia 650/2012¹⁰, regulującą właściwość prawa w zakresie formy składanych oświadczeń¹¹.

Przemiennosc jurysdykcji, o której mowa w art. 13 rozporządzenia 650/2012, polega na tym, że obok sądu spadku¹² wskazane w tym przepisie oświadczenia można złożyć przed sądem państwa członkowskiego zwykłego miejsca pobytu¹³ spadkobiercy lub innego beneficjariusza spadkowego, jeśli na mocy prawa krajowego tego państwa takie oświadczenia mogą być złożone przed sądem¹⁴. Istota art. 28 rozporządzenia 650/2012 sprowadza się natomiast do tego, że aby złożyć ważne pod względem formy oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, spadkobierca ma dwie możliwości.

⁷ Pkt 34 wyroku TS w sprawie T.N. i N.N.

⁸ W brzmieniu: „Oprócz sądu mającego jurysdykcję do orzekania w danej sprawie spadkowej zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, sądy w państwie członkowskim zwykłego pobytu każdej osoby, która na mocy prawa właściwego dla dziedziczenia może złożyć przed sądem oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zapisu lub udziału obowiązkowego lub oświadczenie mające na celu ograniczenie odpowiedzialności danej osoby za długi spadkowe, mają jurysdykcję do przyjęcia takich oświadczeń, w przypadkach gdy na mocy prawa tego państwa członkowskiego takie oświadczenia mogą być złożone przed sądem”.

⁹ Por. pkt 37 wyroku TS w sprawie T.N. i N.N.

¹⁰ Stosownie do art. 28 rozporządzenia 650/2012: „Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zapisu lub udziału obowiązkowego lub oświadczenie zmierzające do ograniczenia odpowiedzialności osoby składającej to oświadczenie jest ważne pod względem formy, w przypadku gdy odpowiada ono wymogom: a) prawa właściwego dla dziedziczenia zgodnie z art. 21 lub 22; lub b) prawa państwa, w którym osoba składająca oświadczenie ma miejsce zwykłego pobytu”.

¹¹ Zob. A. Zanobetti, *Article 13* [w:] A.-L. Calvo Caravaca, A. Davi, H.-P. Mansel, *The EU Succession Regulation. A Commentary*, Cambridge 2016, s. 231.

¹² Właściwego do rozpoznania sprawy spadkowej na podstawie art. 4–11 rozporządzenia 650/2012.

¹³ Pojęcie to należy rozumieć tak, jak w innych przepisach rozporządzenia 650/2012, w których stało ono użyte, m.in. w art. 4 oraz art. 21 ust. 1, przy czym trzeba odnotować, że miejsce zwykłego pobytu ustala się w chwili składania oświadczenia spadkowego.

¹⁴ Podkreślenia wymaga, że art. 13 rozporządzenia 650/2012 dotyczy jedynie jurysdykcji, a nie prawa właściwego do oceny warunków lub skutków przyjęcia lub odrzucenia spadku, o czym, z wyjątkiem formy, stanowi art. 23 ust. 2 lit. e) rozporządzenia 650/2012. Zob.: J. Pazdan, *Przyjęcie i odrzucenie spadku według rozporządzenia spadkowego UE z 2012 r. (z wyłączeniem problematyki formy)*. Rozprawy z prawa prywatnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Wojciechowi Popiołkowi, red. M. Jagielska, M. Pazdan, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar, Warszawa 2017, s. 136–139; M. Pazdan, *art. 13 rozporządzenia nr 650/2012* [w:] *idem*, *Prawo prywatne międzynarodowe. Komentarz*, Warszawa 2018, Nb 14; *idem*, *Aspekty kolizyjnoprawne odpowiedzialności za długi spadku*, „Rejent” 2017, nr 9, s. 17–21. Por. K. Weitz, *Jurysdykcja krajowa w sprawach spadkowych w świetle rozporządzenia spadkowego* [w:] *Nowe europejskie prawo spadkowe*, red. M. Pazdan, J. Górecki, Warszawa 2015, s. 80–82 oraz M. Rzewuski, *Transmisja spadku*, Warszawa 2016, s. 352–353.

Może on złożyć takie oświadczenie stosownie do wymagań prawa statutu spadkowego albo do warunków przewidzianych przez prawo państwa, w którym znajduje się miejsce jego zwykłego pobytu¹⁵. Regulacja ta stanowi wyraz dążenia prawodawcy unijnego do usprawnienia swobody przepływu osób i ułatwienia życia spadkobiercom¹⁶.

Trybunał Sprawiedliwości kolejny raz podkreślił pierwszeństwo regulacji unijnych i wyeksponował konieczność autonomicznej i jednolitej wykładni aktów prawa pochodnego, jeśli nie zawierają one wyraźnego odesłania do prawa krajowego, tak aby zapewnić skuteczność prawa europejskiego (*effet utile*)¹⁷. Mając to na uwadze, TS rozpoczął rozważania od wykładni językowej treści art. 13 w zw. z art. 28 rozporządzenia 650/2012. Doszedł do przekonania, że wszystkie czynności podlegające wykonaniu przed sądem państwa członkowskiego miejsca zwykłego pobytu spadkobiercy chcącego złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku określa prawo krajowe tego państwa członkowskiego¹⁸. Następnie dokonał wykładni celowościowej rozporządzenia 650/2012, opierając się na motywie 32 preambuły tego aktu prawnego. Wskazał, że jego celem jest ułatwienie życia spadkobiercom przez wprowadzenie odstępstw od ustanowionych w art. 4–11 rozporządzenia 650/2012 przepisów regulujących jurysdykcję sądu spadku¹⁹. Stanowisko to poparł również motywem 7 preambuły rozporządzenia 650/2012, w którym wskazano, że jego celem jest ułatwienie funkcjonowania rynku wewnętrznego przez usuwanie przeszkód w swobodnym przepływie osób, które pragną wykonywać przysługujące im prawa w zakresie spraw spadkowych mających skutki transgraniczne.

Trybunał Sprawiedliwości uznał, że w celu złożenia ważnego oświadczenia o odrzuceniu albo przyjęciu spadku wystarczające jest zachowanie wymogów co do formy wynikających z prawa państwa, w którym osoba składająca takie oświadczenie ma miejsce zwykłego pobytu²⁰, niezależnie od wymogów co do formy przewidzianych przez prawo statutu spadkowego²¹. Jeśli oświadczenie takie zostanie złożone w terminie przewidzianym przez prawo statutu spadkowego, będzie ono również ważne²². Tym samym, jak wskazał rzecznik generalny TSUE, do dochowania terminu nie jest

¹⁵ Zob. R. Dubowski, J. Mazurkiewicz, *Artykuł 28 [w:] Unijne rozporządzenie spadkowe Nr 650/2012. Komentarz*, red. M. Załucki, Warszawa 2018, Nb 4.

¹⁶ Por. motyw 32 preambuły rozporządzenia nr 650/2012.

¹⁷ Por. pkt 35 i 44 wyroku TS w sprawie T.N. i N.N. Zob. P. Czubik, *Przepisy dotyczące odrzucenia spadku w europejskim rozporządzeniu spadkowym z perspektywy polskiego notariusza*, KPN 2016, nr 2, s. 12.

¹⁸ Pkt 40 wyroku TS w sprawie T.N. i N.N.

¹⁹ *Ibidem*, pkt 41.

²⁰ Wypada wskazać, że państwem takim w rozumieniu art. 28 rozporządzenia 650/2012 może być zarówno państwo członkowskie, jak i państwo trzecie. Por.: P. Czubik, *Transgraniczne odrzucenie spadku w świetle rozporządzenia nr 650/2012 – zagadnienia wybrane*, „Rejent” 2017, nr 2, s. 16–29; P. Czubik, T. Szöcs, *Odrzucenie spadku w świetle węgierskiego prawa spadkowego*, „Rejent” 2018, nr 12, s. 30–45; M. Rzewuski, *Transmisja spadku...*, s. 355.

²¹ Por. M. Pazdan, *Aspekty kolizyjnoprawne...*, s. 21; M. Margoński, *art. 28...*, Nb 8; A. Zanolibetti, *Article 28*, [w:] A.-L. Calvo Caravaca, A. Davi, H.-P. Mansel, *The EU Succession...*, s. 415–416.

²² Por. pkt 40 opinii w sprawie T.N. i N.N.

konieczne złożenie oświadczenia przed sądem spadku innego państwa członkowskiego, jeśli taki wymóg wynika tylko z prawa właściwego dla dziedziczenia²³.

Należy się również zgodzić z tą częścią wyroku, w której wskazano, że rozporządzenie 650/2012 nie nakłada na sąd odbierający oświadczenie obowiązku poinformowania o tym fakcie sądu spadku, gdyż z motywu 32 preambuły rozporządzenia 650/2012 wynika jedynie, że osoby, które złożyły takie oświadczenie, powinny same poinformować sąd lub organ rozpatrujący lub mający rozpatrywać taką sprawę spadkową o istnieniu takich oświadczeń w terminie określonym przez prawo właściwe dla dziedziczenia²⁴. Obowiązek taki został więc nałożony na spadkobierców składających oświadczenie o przyjęciu albo odrzuceniu spadku przed sądem ich miejsca zwykłego pobytu, z jednoczesną odpowiedzialnością za zawiadomienie sądu spadku.

Wątpliwości może budzić jedynie przedstawione w tezie glosowanego orzeczenia stanowisko TS o wywarciu przez oświadczenie spadkowe skutków z chwilą poinformowania sądu spadku, które jest niejasne zwłaszcza w kontekście udzielonej odpowiedzi na pytanie prejudycjalne²⁵.

Dlatego też tezę tę należy, mając na uwadze całość wyroku TS, rozumieć w następujący sposób: skutki materialnoprawne oświadczenia o odrzuceniu spadku powstają z chwilą złożenia oświadczenia spadkowego w wymaganej formie przez prawo właściwe zwykłego miejsca pobytu spadkobierców, przy czym nie jest wymagane dla ważności takiego oświadczenia zachowanie wymogów co do formy przewidzianych przez prawo właściwe dla dziedziczenia. Jednakże to, czy skutki te zostaną uwzględnione przez sąd spadku, wymaga pewnej aktywności tych spadkobierców, polegającej na poinformowaniu tego sądu o złożonych oświadczeniach. Jeśli spadkobiercy tego zaniechają, to powinni liczyć się z możliwością wydania niekorzystnego dla nich orzeczenia, które nie będzie również, bez winy sądu spadku, odpowiadać prawu. W takiej sytuacji pozostaje im jedynie złożenie zwyczajnych albo nadzwyczajnych środków zażalenia, jeśli są one przewidziane przez prawo krajowe sądu spadku.

²³ *Ibidem*, pkt 69.

²⁴ Wyrok TS w sprawie T.N. i N.N., pkt 46. Tożsame stanowisko zostało wyrażone w polskiej i zagranicznej literaturze. Zob. m.in.: P. Czubik, *Przepisy dotyczące odrzucenia...*, s. 15, J. Pazdan, *Przyjęcie i odrzucenie spadku...*, s. 136; M. Pazdan, *art. 13...*, Nb 17, K. Weitz, *Jurysdykcja krajowa...*, s. 82; M. Margoński, *art. 28...*, Nb 19–21. Odmienny i odosobniony pogląd wyraził J. Tułukowski, *Artykuł 13 [w:] Unijne rozporządzenie spadkowe Nr 650/2012. Komentarz*, red. M. Załucki, Warszawa 2018, Nb 11, że art. 640 § 1 k.p.c. nałożono na organ przyjmujący oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku obowiązek przesłania odebranego oświadczenia do sądu spadku w innym państwie członkowskim. Zdecydowaną krytykę braku obowiązku nałożonego na sąd miejsca zwykłego pobytu spadkobiercy składającego oświadczenie wyraził P. Wautelet [w:] *Le droit européen...*, s. 264–265, Nb 21–22. Por. również M. Rzewuski, *Transmisja spadku...*, s. 356–357 oraz pkt 1 i 70–74 opinii w sprawie T.N. i N.N.

²⁵ Wyrok TS w sprawie T.N. i N.N., pkt 49. Por. w tym zakresie stanowisko rządu hiszpańskiego przytoczone w pkt 26 opinii w sprawie T.N. i N.N.

Literatura

- Czubik P., *Przepisy dotyczące odrzucenia spadku w europejskim rozporządzeniu spadkowym z perspektywy polskiego notariusza*, KPN 2016, nr 2.
- Czubik P., *Transgraniczne odrzucenie spadku w świetle rozporządzenia Nr 650/2012 – zagadnienia wybrane*, „Rejent” 2017, nr 2.
- Czubik P., Szöcs T., *Odrzucenie spadku w świetle węgierskiego prawa spadkowego*, „Rejent” 2018, nr 12.
- Dubowski R., Mazurkiewicz J. [w:] *Unijne rozporządzenie spadkowe Nr 650/2012. Komentarz*, red. M. Załucki, Warszawa 2018.
- Le droit européen des successions*, eds. P. Wautelet, A. Bonomi, P. Wautelet, Bruksela 2016.
- Margoński M. [w:] *Komentarze Prawa Prywatnego*, t. 4B, *Prawo i postępowanie spadkowe. Komentarz*, red. K. Osajda, Warszawa 2018.
- Pazdan J., *Forma oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku według rozporządzenia spadkowego UE z 2012 r.* [w:] *Między Klio a Themis. Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Sobczakowi*, red. J.W. Adamowski, T. Wallas, K. Kakareko, Warszawa–Poznań 2016.
- Pazdan J., *Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w prawie prywatnym międzynarodowym. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2005 r. (IV CK 20/05)*, PPPM 2008, t. 3.
- Pazdan J., *Przyjęcie i odrzucenie spadku według rozporządzenia spadkowego UE z 2012 r. (z wyłączeniem problematyki formy). Rozprawy z prawa prywatnego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Wojciechowi Popiołkowi*, red. M. Jagielska, M. Pazdan, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar, Warszawa 2017.
- Pazdan M., *Aspekty kolizyjnoprawne odpowiedzialności za długi spadku*, „Rejent” 2017, nr 9.
- Pazdan M., *Prawo prywatne międzynarodowe. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Rzewuski M., *Transmisja spadku*, Warszawa 2016.
- Turlukowski J. [w:] *Unijne rozporządzenie spadkowe Nr 650/2012. Komentarz*, red. M. Załucki, Warszawa 2018.
- Zanobetti A. [w:] A.-L. Calvo Caravaca, A. Davi, H.-P. Mansel, *The EU Succession Regulation. A Commentary*, Cambridge 2016.

Streszczenie

Piotr Machnij

Jurydykcja krajowa przemieniana a ważność pod względem formy oświadczenia o odrzuceniu albo przyjęciu spadku na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r.

Głosowane orzeczenie wiąże się ze sporem dotyczącym tego, czy dla ważności oświadczenia o odrzuceniu albo przyjęciu spadku jest wymagane jedynie zachowanie wymogów co do formy przewidzianych w państwie miejsca zwykłego pobytu osoby składającej takie oświadczenie czy też konieczne jest dochowanie niektórych wymogów co do formy, które wynikają z prawa sądu spadku. Zagadnienie to powstało w związku z utrwalonym stanowiskiem doktryny niemieckiej, wykluczającym z zakresu formy oświadczenia kwestię adresata. Mimo że przedstawione przez sąd odsyłający pytanie prawne dotyczy problematyki formy oświadczenia na tle prawa krajo-

wego jednego z państw członkowskich, to już udzielona przez TS odpowiedź na nie ma charakter uniwersalny i wprowadza jednolitą wykładnię art. 13 w zw. z art. 28 lit. b) rozporządzenia 650/2012.

Słowa kluczowe: jurysdykcja przemienna; forma oświadczenia; przyjęcie albo odrzucenie spadku.

Summary

Piotr Machnij

Alternate National Jurisdiction and the Validity in Terms of Form, of a Declaration Concerning Rejection or Acceptance of the Inheritance Pursuant to Regulation No 650/2012

The commented ruling concerns a dispute as to whether the validity of a declaration of waiver or acceptance of inheritance requires only compliance with the requirements as to the form provided for in the state of habitual residence of the person submitting such declaration, or whether it is necessary to comply with certain requirements as to form, which arise from law inheritance court. This issue arose in connection with the well-established position of German doctrine, excluding the question of the addressee from the scope of the form of a declaration. Although the legal question presented by the referring court concerns the issue of the form of a declaration under the national law of one of the Member States, the answer already given by the Court of Justice to it is universal and introduces a uniform interpretation of the content of art. 13 e.r.s. in connection with art. 28 b) e.r.s.

Keywords: alternating jurisdiction; the form of the declaration; acceptance or waiver of inheritance.